

100. OBLETNICA SMRTI FRANJA MALGAJA, BORCA ZA SEVERNO MEJO – 2019

Ko je ob koncu prve svetovne vojne morije na bojiščih utihnilo orožje, se je na Koroškem in Štajerskem začel boj za severno mejo, za prostor južno od Drave, naseljen s slovenskim življem. General Maister je na Štajerskem s prostovoljci uspel spremeniti potek meje v korist Države SHS. Na Koroškem je Franjo Malgaj s svojo vojsko zasedel kraje do Drave in prišel do Celovca, a se je na ukaz moral umakniti. Osvobodil je celotno Mežiško dolino in vzplamtel domoljubna čustva življa tega konca Slovenije.»Malgajevi borci so se zakopali na pobočju gričevja okrog Raven in v bližini Prevalj razdrli železniško progo, da so tako onemogočili prihod avstrijskemu oklopnemu vlakcu. V jutranjem svitu 6. maja 1919 so nasprotniki prišli v napad, a rafali štirih Malgajevih mitraljezov so jih ustavili, tako da so se morali razviti v široko obkoljevanje. Med odbijanjem novih napadov se je obroč okoli malgajevcev čedalje bolj ožil.«... Nadporočnik Franjo Malgaj je, hoteč čim bolje videti sovražne premike, splezal na drevo severno od regionalne železnice na Dobrijah pri Ravnah na Koroškem. Ob sestopu z drevesa se mu je po nesreči zataknila veja ob ročno bombo, ki mu je visela za pasom, in ta je eksplodirala – a obstajajo še druge inačice njegove tragične smrti. Franjo Malgaj, osvoboditelj Mežiške doline in borec za severno mejo, Maistrov častnik, domoljub in slovenski pesnik, se je rodil 20. novembra 1894 v Hruševcu pri Šenturju (=Hrušavec pri Sv. Juriju ob Južni železnici) in preminil 6. maja 1919 na Dobrijah pri Ravnah na Koroškem (=Tolsti vrh pri Guštanju), star nepolnih 25 let.. V spomin na njegovo junaško smrt Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj in Občina Ravne na Koroškem vsakoletno organizirata okoli dneva Malgajeve smrti spominsko slovesnost pri Malgajevem spomeniku v Dobrijah pri Ravnah na Koroškem. Slovesnost poteka že vse od leta 1924, ko je bil v bližini drevesa, kjer je Malgaj tragično preminil, odkrit prvi spomenik. Od leta 2011 pa poteka slovesnost v okviru Spominskega parka v neposredni bližini prvotne lokacije. Letošnja se bo začela ob 11. uri v soboto, 4. maja, še prej pa se bodo okoli 8. ure pred kulturnim domom na Ravnah zbrali pohodniki, ki bodo začeli svoj pohod po Malgajevi cesti in ga ob prehodu reke Meže nadaljevali po Malgajevi spominski poti vse do Dobrij in Malgajevega spomenika. Letošnji dogodek bo nadgrajen z odkritjem spominske plošče Andreju Osetu, Malgajevemu prijatelju in rojaku, guštanjskem veljaku, predsedniku Narodnega sveta za Mežiško dolino (od leta 1918 pa vse do občinskih volitev leta 1923), človeku, ki je Malgaja in njegove soborce v novembru 1918 osebno povabil na Koroško.

FRANJO MALGAJ,

100. obletnica smrti

2390 RAVNE NA
KOROŠKEM
4. 5. 2019

Koroško domoljubno društvo Franjo Malgaj in Koroško filatelistično društvo (KFD) v zadnjih desetletjih z najrazličnejšimi filatelističnimi sklopi vestno beležita obletnice domoznanstva, še posebej le-te, vezane na Franja Malgaja. V letošnjem letu, ko se obeležujeta tako 125. obletnica rojstva kot 100. obletnica smrti proslavljenega domoljuba, je Pošta Slovenije v mesecu marcu izdala priložnostni filatelistični sklop.

V počastitev 100. obletnice smrti Franja Malgaja, osvoboditelja Mežiške doline sta KFD IN KDD FM pripravila poseben filatelistični sklop, v katerem je oblikovalec, arh. Borut Bončina za izhodišče izbral tri spomenike, izvedene v čast in spomin življenja in dela Franja Malgaja. Soavtor priložnostnega poštnega žiga je Peter Močnik.

Filatelistični sklop KFD sestavljajo:

en (1) priložnostni poštni žig (2390 Ravne na Koroškem, 4. 5. 2019) in

ena (1) priložnostna pisemska ovojnica (KFD 200/2019).

Na ilustraciji pisemske ovojnice sta predstavljena oba spomenika, postavljena na Dobrijah pri Ravnah na Koroškem. Fotografiji obeh hrani v svojem arhivu Marjan Merkač in zgodba o umeščanju, gradnji, rušitvi, ponovni postavitvi pa pre-stavitvi in pre-pre-stavitvi obeh dobrijskih spomenik je prav tako mitska, kot Malgajeva smrt. Ni pa dvoma o domoljubju in človeški ljubezni in spoštovanju življa Mežiške doline in Koroške do tega mladeniča. Epski so tudi zapisi na vsaki od treh plošč spomenika; ni zgolj zapis pesnikov pesniku, je tudi zapis poveljnika poveljujočemu in pomnilo borcev borcu in zadolžnica domovine svojemu sinu in osvoboditelju. Detajl Malgajevega spomenik, postavljenem na Mestnem trgu v njegovem rojstnem Šenturju, je uporabljen na plaketi osebne poštna znamke. Na treh spomenikih so različni simboli: na prvem, žal porušenem, je dominiral križ in (jugoslovanski) kraljevski orel, na drugem zvezda in Triglav, tretji predstavlja amorfnost leviteva človeka iz »narave«, izoblikovanja osebnosti iz togotne družbe in je brez posebnih atributov. A vselej in povsod je izstopajoče globoko spoštovanje do junakove osebnosti. In prav zato se bo v soboto, 4. maja 2019, kot že dolga desetletja pred tem, v poznih jutranjih urah mnogo ljudi udeležilo pohoda po Malgajevi poti od Ravne na Koroškem do Dobrij, kjer bo ob 11. uri svečana proslava. Pohodniki bodo od Raven do Dobrij prenesli tudi spominsko pošto, ki bo v Spominskem parku na Dobrijah opremljena še s posebno štampiljko. Priložnostni poštni žig simbolno prikazuje območje slovenskega jezika, razmejeno s severno državno mejo med Republiko Slovenijo in Republiko Avstrijo, v katerega je vstavljen križec, ki označuje Dobrije kot mesto Malgajeve smrti. Celoten priložnostni filatelistični sklop zaokrožuje priložnostna filatelistična razstava Jožeta Kebra (KFD) na temo Franja Malgaja, postavljena v avli Mestne hiše Ravne.

Borut Bončina,